MALTA

QORTI KOSTITUZZJONALI

S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH D. CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH A. FILLETTI

Seduta ta' l-20 ta' Frar, 2009

Appell Civili Numru. 57/2006/1

Philip Bugeja Viani

v.

Avukat Generali

Il-Qorti:

<u>Preliminari</u>

1. Dan hu appell, anzi proprjament zewg appelli, minn sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili, fil-kompetenza “konvenzjonali” taghha, fl-10 ta’ Lulju 2007, li

permezz taghha dik il-Qorti cahdet it-talbiet tar-rikorrent Philip Bugeja Viani, bl-ispejjez kontra tieghu. Jinghad "zewg appelli" ghax, sorprendentement, hemm ukoll appell incidentali da parti ta' l-Avukat Generali.

2. Permezz ta' rikors prezentat fit-8 ta' Novembru 2006 quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili, Philip Bugeja Viani ippremetta li, wara l-mewt ta' ommu Helen sive Liliana Bugeja, li kellha t-titolu nobiljarju ta' Barunissa ta' Tabrija, huwa kien ressaq talba quddiem il-Kumitat tal-Privileggi tan-Nobbilta` ta' Malta sabiex huwa jigi rikonoxxut bhala s-successur ta' ommu fl-imsemmi titolu nobiljarju. Dan il-Kumitat hatar sotto-kumitat biex jirrelata dwar din il-pretensjoni tieghu, izda dak is-sotto-kumitat ma pprocediex oltre ghax ried jistenna l-ezitu ta' kawza fl-ismijiet **Corinne Ramsey et v. John Bugeja et** li kienet pendenti quddiem il-Prim Awla. Ir-rikorrent kompla fisser illi f'dik il-kawza l-ohra appena imsemmija, deciza fit-30 ta' Jannar 2004, il-Prim Awla kienet laqghet l-ewwel eccezzjoni preliminari tal-konvenuti u ddikjarat li "ma ghandha ebda gurisdizzjoni tiddeciedi dwar it-talba ta' l-atturi"[1] u dan in vista' ta' dak li jipprovdi l-Artikolu 29(4) tal-Kap. 251 (Att dwar Gieh ir-Repubblika) illi ebda ufficjal jew awtorita` pubblika f'Malta ma tista' tirrikonoxxi bl-ebda mod xi titolu ta' nobbilta`. Kompla r-rikorrent fl-imsemmi rikors promotorju illi fil-25 ta' Lulju 2005 il-Kumitat tal-Privileggi tan-Nobbilta` ta' Malta baghat jinfurmah li t-talba tieghu biex jigi rikonoxxut bhala successur ta' ommu fit-titolu ta' Baruni ta' Tabrija ma kienitx giet milqugha u li minflok, fuq ir-rakkomandazzjoni tas-sotto-kumitat, kienet giet hekk rikonoxxuta Corinne Ramsay Scicluna. Ir-rikorrent kompla fisser illi hu ma kienx jaqbel ma din id-decizjoni ta' dan il-Kumitat tal-Privileggi, u "jrid jimpunja gudizzjarjament kemm ir-rakkomandazzjoni maghmula mis-sotto-kumitat kif ukoll id-decizjoni mehuda mill-Kumitat tal-Privileggi", izda dan ma jistax jaghmlu peress illi l-imsemmi artikolu 29(4) jipprekludi "lill-Qrati milli jitrattaw u jiddeciedu kawzi dwar tilwima jew kontestazzjoni li jkollha x'taqsam mar-rikonoxximent ta' xi titolu nobiljarju…". Skond ir-rikorrent, dan jammonta ghal

[1] Ara kopja ta' din is-sentenza a fol. 12 tal-atti.

vjolazzjoni tal-Artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea, kif ukoll tal-Artikolu 1 ta' l-Ewwel Protokoll tal-istess Konvenzjoni. Premess dan, Philip Bugeja Viani talab lil dik il-Qorti sabiex joghgobha "taghti dawk ir-rimedji kollha neccessarji, taghmel dawk l-ordnijiet u tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex id-drittijiet fondamentali taghhom [recte: tieghu] jigu protetti, billi (1) tiddikjara li l-Artikolu 29(4) tal-Kap. 251 tal-Ligijiet ta' Malta jilledi d-dritt tar-rikorrent ghal access ghall-qrati (*right to a court*) iggarantit mill-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem (Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta) kif ukoll id-dritt ghal rimedju effettiv iggarantit mill-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni Ewropea; (2) tiddikjara illi r-rikorrent ghandu dritt jadixxi lill-Qrati Maltin dwar id-determinazzjoni tad-drittijiet u obbligi civili tieghu f'materja ta' rikonoxximent ta' xi titolu nobiljariji [recte: nobiljarju]; (3) tiddikkjara inoltre illi r-rikorrent qed jigi mfixkel fit-tgawdija ta' dan il-possediment bi vjolazzjoni ta' l-Artikolu 1 ta' l-Ewwel Protokoll tal-Kap. 319 [recte: tal-Konvenzjoni Ewropea]; u (4) tordna l-hlas ta' kumpens xieraq lir-rikorrent ghall-ksur tad-drittijiet fondamentali tieghu."

3. L-intimat Avukat Generali, fir-risposta tieghu tal-21 ta' Novembru 2006, eccepixxa preliminarjament illi r-rikors kien null peress li kien qed jigi promoss mir-rikorrent mhux f'ismu proprju, li hu "Bugeja" izda bhala "Bugeja Viani". Eccepixxa wkoll preliminarjament illi ebda wiehed mill-Artikoli invokati – 6, 13 u Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll – ma' kienu applikabbli ghall-kaz, kif ukoll li r-rikorrent ma kellux interess guridiku jippromwovi l-kawza. Fil-meritu, qal li l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrent kienu nfondati fil-fatt u fid-dritt.

<u>Is-sentenza appellata</u>

4. Wara li gew skambjati noti ta' sottomissjonijiet, u wara li l-kawza giet trattata quddiem l-ewwel Qorti fl-udjenza tal-25 ta' Mejju 2007, dik il-Qorti, kif inghad, irrespingiet it-talbiet tar-rikorrent, bl-ispejjez kontra tieghu, b'sentenza moghtija fl-10 ta' Lulju 2007. Dik il-Qorti waslet ghad-decizjoni taghha wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

"Illi jirrizulta li r-rikorrent ressaq talba lill-Kumitat tal-Privileggi tan-Nobbilita` ta' Malta sabiex huwa jigi rikonoxxut bhala s-successur ta' ommu fit-titolu nobbiljari ta' Baruni ta' Tabrija. Din it-talba giet michuda, u r-rikorrent xtaq jitlob li din id-decizjoni tkun soggetta ghal stharrig gudizzjarju, izda qed jissottometti li hu prekluz milli jaghmel dan minhabba legislazzjoni Maltija, u senjament l-artikolu 29(4) tal-Att dwar Gieh ir-Repubblika (Kap. 251 tal-Ligijiet ta` Malta). Hu qed jallega li dan jikkostitwixxi vjolazzjoni tad-drittijiet fondamentali tieghu garantiti bl-artikolu 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea (Kap. 319 tal-Ligijiet ta` Malta), u l-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll.

"Kif taraha din il-Qorti, r-rikorrenti qed jissottometti li hu m'ghandux *"right to a court"*, meta, sa certu punt, ma jirrizultax li fil-fatt m'ghandux dan id-dritt. L-artikolu 29(4) tal-Kap. 251 jipprovdi illi:

"(4) Huwa d-dmir ta' kull ufficjal pubbliku jew awtorita` pubblika, u ta' kull korp imwaqqaf jew rikonoxxut mil-ligi u ta' kull imsieheb mieghu, li ma jirrikonoxxi b'ebda mod, u li ma jaghmel xejn li jista' jfisser rikonoxximent ta', xi titolu ta' nobbilita` jew xi unur, ghotja, dekorazzjoni, shubija jew kariga li ma humiex rikonoxxuti skond id-disposizzjonijiet ta' hawn fuq ta' dan l-artikolu".

"Kif jghid l-intimat fir-risposta tieghu, dan ifisser illi l-uzu tat-titolu vantat mir-rikorrent huwa espressament projbit bil-ligi *"f`dokumenti intizi ghal awtorita` pubblika"*, u ebda ufficcjal jew organu pubbliku ma jista' *"jirrikonoxxi"* tali titolu, pero`, dan ma jfissirx li tali titolu ma jistax jintuza fuq dokumenti jew f'avvenimenti mhux ufficcjali. L-artikolu 28 tal-istess Att jghid li t-titolu ta' nobbilita` *"m'humiex rikonoxxuti"*, pero`, ma jghidx li ma jezistux jew li gew mhassra. L-Att dwar Gieh ir-Repubblika ma kellux l-iskop li jikkancella dawk it-titoli ta' nobbilita`, izda biss biex jnehhi kull rikonoxximent ufficcjali tal-istess titoli. Ma hemm xejn x'jzomm persuna li tkompli tuza it-titoli ta' nobbilita` li dgawdi f'ambjenti socjali, kulturali u ohrajn li m'humiex ufficcjali, fis-sens ta' organizzati jew sponsorjati minn xi organu tal-istat. Darba hu hekk, ma hemm xejn xi

jzomm membri li jippossjedu titoli ta’ nobbilta` li joholqu Kumitat biex jirregola s-successjoni ta’ dawk it-titoli. Jidher, fil-fatt, li dan il-kumitat ilu zmien mahluq, u ma jidhirx li l-funzjoni tieghu huwa kontra l-ligi. Mhux projbit li grupp ta’ nies b’ghan simili joholqu ghaqda jew kumitat biex jirregola dan l-ghan taghhom, u sakemm l-iskop ta’ dik l-ghaqda ma jkunx kontra l-ligi, l-ordni pubbliku jew l-morali, m’hemm xejn kontra l-holqien ta’ dik l-ghaqda.

“F’dan il-kaz, il-kumitat tal-Privileggi tan-Nobbilita` ta’ Malta ma jidhirx li qed imur kontra l-ligi jew l-ordni pubbliku. Hi ligi li t-titoli ta’ nobbilita` ma humiex legalment jew ufficcjalment rikonoxxuti, pero`, ma hemm xejn hazin li dawk li jippretendu li ghandhom xi titolu ta’ nobbilita` li, anke fil-limiti tal-interessi taghhom, jirregolaw min ghandu jedd igorr titolu partikoli flok haddiehor. Darba, pero`, li jaghmlu dan, il-kumitat ta’ dik l-ghaqda ghandha obbligu mhux biss li tagixxi fit-terminu u skond l-istatut tal-ghaqda, izda li ssegwi l-principji ta’ gustizzja naturali fid-deliberazzjoni taghha.

“Fil-fehma ta’ din il-Qorti, kull membru ta’ ghaqda li jkollha struttura u statut formali ghandu dritt li jkun trattat *“fairly”* mill-istess ghaqda, u dan ifisser li, fil-konfront tieghu, ghandhom jigu segwiti l-principji ta’ gustizzja natuali. Jekk membru jallega li dan ma garax, ghandu dritt ghar-rikors lil dawn il-Qrati, biex dawn, minghajr ma jindahlu fl-affarijiet privati ta’ dik l-ghaqda, jaraw li l-affarijiet isiru *“fairly”.*

“Il-gurisdizzjoni tal-Qrati ordinarji ta’ *“review”* mhux limitat ghall-agir tal-amministrazzjoni ufficcjali, izda hija intiza wkoll biex tara li l-kuntratti li jsiru bejn il-partijiet jigu ezegwiti in bona fede u *“fairly”*. Jekk grupp ta’ nies joholqu ghaqda b’regoli appoziti u b’kumitat li jahseb biex jirregola min jista’ jifforma parti minn dik l-ghaqda u min le, dawn il-Qrati ghandhom funzjoni li jaraw li dawk ir-regoli jigu rispettati u li l-kumitat hekk maghluq jagixxi b’mod *“fair”,* u partikolarment li jsegwi l-principji ta’ gustizzja naturali. Meta Qorti tkun hekk qed tagixxi, tkun qed tezercita l-funzjoni taghha li tara li l-kuntratti jigu ezegwiti b’mod ekwu u ghal dak li jipprovdu (art. 993 tal-Kodici Civili) u bl-ebda mod ma tkun qed *“tirrikonoxxi”*

ufficjalment l-istatus tal-membru ta' dik l-ghaqda. L-iskop ta' *"judicial review"* mhux dak biex il-Qorti taghti xi timbru ta' ufficcjalita` ghad-decizjoni impunjata, izda biex tara li, biex ittiehdet dik id-decizjoni, gew segwiti regoli ta' principji naturali inerenti f`kull process. Jekk decizjoni hijiex ta' natura ufficcjali, amministrattiva jew le, jiddependi mill-organu li jaghtiha u mil-ligijiet tal-pajjiz, pero`, hi x'inhi n-natura ta' dak id-decizjoni, kull persuna li ghandha interess ghandha dritt tesigi li l-process ikun wiehed *"fair"*.

"Issa hu veru li biex ikun hemm *"judicial review"* min jezercita l-azzjoni, irid juri interess guridiku fil-prosegwiment ta' dik il-kawza, liema interess irid ikun jezisti fil-bidu tal-kawza u *jipperdura* tul is-smiegh tal-kawza. (<u>"Laferla vs Lauri"</u> deciza minn din il-Qorti fit-2 ta' Mejju, 2002). Kif qalet l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-kawza <u>"Goggi vs Mifsud'</u>, deciza fil-11 ta' April, 1930, ghalkemm il-kodici taghna m'ghandux provediment li jittrata l-htiega ta' interess, din il-htiega tista' tigi desunta mill-*artikolu* 236, li jitkellem fuq dritt ta' appell *"minn kull min ikollu interess"*, u mill-*artikolu* 960, li jitkellem fuq l-intervent f'kawza *in statu et terminis,* fiz-zewg kazi, tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili. Kompliet tghid dik l-Onorabbli Qorti li *"Fu nondimeno sempre ritenuto nella patria gurisprudenza, malgrado il difetto di una precisa disposizione della legge in materia, e come corollario di (queste) due disposizioni, che base e misura di ogni azione guidiziario e` l'interesse in chi la istituisce e in chi la contesta perche` se l'interesse e una condizione sine qua non per il semplice intervento e per l'appello, e` tale con maggior ragione per poter iniziare un giudizio".*

"F'dan il-kuntest, l-interess irid ikun guridiku fis-sens li dan l-interess irid ikun rikonoxxut bil-ligi u l-azzjoni trid tkun preordinata ghal l-otteniment ta' rimedju protett bil-ligi. Minhabba dan ir-rikwezit, gie deciz li rimedji li jwasslu biss ghall-otteniment ta' semplici dikjarazzjoni mhux permissibli. Fil-kawsa <u>"Darmenia vs Borg Oliver noe"</u>, deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-18 ta' Frar, 1966, intqal li *"fis-sistema aktarx segwit mill-Qrati taghna, ghad li m'humiex projbiti domandi diretti ghall-otteniment ta' semplici dikjarazzjoni li tista' tkun pre-ordinata ghal*

domanda ohra definitiva jew finali, avolja din ma tkunx dedotta, jehtieg illi l-Qorti tkun perswaza illi dak ir-rimedju l'iehor jista' jinghata; jekk ir-rimedju konsegwenzjali m'huwiex ottenibbli mill-Qorti, id-dikjarazzjoni ma tinghatax". Hekk ukoll, fil-kawza "Edrichton Estates Ltd vs Munro Philips & Co Ltd", deciza minn din il-Qorti fit-2 ta' Ottubru, 2003, intqal li f'kaz ta' talbiet dikjaratorji, il-Qorti tista' tiehu konjizzjoni taghhom, *purche`* dawn ikunu pre-ordinati ghal domanda definitiva u finali, anke jekk din tkun ghada ma gietx dedotta f'gudizzju (ara wkoll "Grech vs Grech", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-11 ta' Jannar, 1989).

"Min-naha l-ohra, intqal ukoll li, *"L-interess f'min jaghmel kawza m'hemmx bzonn li jkun patrimonjali, imma jista' jkun anki morali u astratt, purche` jkun ta' natura guridika, jigifieri li jkun jikkorrispondi ghal lezjoni ta' dritt, u ghalhekk, hu bizzejjed, biex jirradika dak l-interess, anki semplici dritt onorifiku. Lanqas m'hu mehtieg li jkun hemm vjolazzjoni ta' dritt veru u propju, imma hu bizzejjed li l-ezistenza tad-dritt tkun minaccjata"* – "Axiaq vs Mizzi", deciza minn din il-Qorti fit-13 t'Ottubru, 1952 (Kollez. Vol. XXXVI.11.532). Il-Qorti, f'dik il-kawza, kompliet tisma' l-kawza li kienet intiza ghas-semplici interpretazzjoni ta' legat, u, ghalhemm, seta' jinghad li s-sentenza ma tkunx tista' tigi ezegwita, *"mhux koncepibli kif is-sentenza li taghti dik l-interpretazzjoni tista' tigi injorata".*

"Interessanti wkoll id-decizjoni fil-kawza "Falzon Sant Manduca vs Weale", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fid-9 ta' Jannar, 1959, (Kollez. Vol XVIII.1.1), fejn inghad li l-interess m'hemmx ghalfejn ikun jissarraf fi flus jew f'valur ekonomiku. Fil-kawza "Ganado vs Ezekuttiv tal-Partit Nazzjonalista", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-3 ta' Settembru, 1961, gie wkoll deciz li *"d-dritt tal-attur vjolat bir-rizoluzzjoni impunjata ghandu kontenut morali, u jidhol fil-kategorija tad-drittijiet soggettivi immaterjali – liema dritt l-attur ghandu b'din l-azzjoni l-interess li jigi affermata permezz tal-awtorita` gudizzjarja".*

"F'dan il-kaz, il-procedura ta` *"review"* li tista' tigi intentata mir-rikorrent, tista' twassal ghar-revindikazzjoni tat-titolu

ta' nobbilita` pretiz minnu, li ghad li jista' ma jkollux effett patrimonjali, jkollu zgur kontenut morali, imqarr fost il-membri l-ohra tal-ghaqda. Kif intqal id-*"drittijiet soggettivi immaterjali"* wkoll jistghu jigu affermati gudizzjarjament. Meta tkun qed taghmel ezami ta` din ix-xorta, il-Qorti ma tkunx qed jinteressha fid-decizjoni *ut sic*, u lanqas ghandha tindahal fl-apprezzament li l-ghaqda tkun ghamlet biex waslet ghal dik id-decizjoni, imma l-interess taghha hu biss biex tara li dak li jkun jigi trattat *"fairly"* minn shabu tal-ghaqda. Kull cittadin ghandu dritt ghal dan il-minimu ta' protezzjoni mill-organu gudizzjarju, jigifieri biex jara li r-regoli tal-istatut tal-ghaqda li jifforma parti fiha jigu segwiti u li, f'kull kaz, ma jigu qatt injorati l-principji ta' gustizzja naturali (ara, bhala rifless fuq dan, id-decizjoni ta` din il-Qorti, fil-kuntest tal-General Workers Union, moghtija fit-3 ta` Awissu, 2006, wara rikors fl-ismijiet "Attard Sultana vs Zarb et").

"Il-Qorti taghmilha cara li bil-procedura ta' *"review"*, il-Qorti ma tkunx u m'ghandhiex tissostitwixxi d-diskrezzjoni taghha ghal dik tal-ghaqda jew kumitat. Dan, pero`, ma jfissirx li l-gurisdizzjoni tal-Qrati ordinarja hija kompletament mxejna bil-fatt li d-diskrezzjoni trid tigi *esercitata* biss mill-*Bord.* Kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza "Eden Leisure Group vs Borg D Anastasi", deciza fis-27 ta'Gunju, 2003, *"Illum hu car li l-Qorti Civili tista' tissindika l-operat ta' kwalsiasi Tribunal amministrattiv, l-ewwel nett biex tassigura li l-principi ta' gustizzja naturali huma osservati, u t-tieni, biex tassigura li ma kienx hemm xi enuncjazzjoni hazina jew inkompleta ta' l-ipotesi tal-ligi, u dana minghajr ma tipprova b'xi mod tissostitwixxi d-diskrezzjoni taghha ghal dik il-Bord".*

"Hekk ukoll din il-Qorti, fil-kawza "Power Projects Ltd vs Agius", deciza fis-16 ta' Gunju, 2003, osservat li, fil-kuntest ta' decizjonijiet tat-Tribunal Industrijali, dawk id-decizjonijiet huma sindakabbli jekk it-Tribunal jagixxi *ultra vires* is-setghat lilu moghti. It-Tribunal ghandu jassikura wkoll li ssir gustizzja skond il-*meriti* tas-sustanza tal-kaz, u dan bla hsara ghar-regoli tal-gustizzja naturali. Intqal ukoll, li l-Qrati m'ghandhomx gurisdizzjoni biex jirriezaminaw jew jirrevedu l-*meritu* tal-kontroversja li tkun

giet deciza mit-Tribunal (ara wkoll "Falzon vs Grima", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fis-17 ta' Mejju, 1993).

"F'dan il-kuntest, u fil-limiti esposti, din il-Qorti fil-kompetenza ordinarja taghha, ghandha gurisdizzjoni tissindika l-operat tal-Kumitat tal-Privileggi tan-Nobbilita` u dan anke fid-dawl tat-tendenza moderna li l-obbligu li jigu osservati l-principji ta' gustizzja naturali hu impost *"upon every one who decides anything"* – "Board of Education vs Rice", deciza mill-*House of Lords* tal-Ingilterra fl-1911, u rinforzata bid-decizjoni tal-istess *House of Lords* fil-kawza "Ridge vs Baldwin", moghtija fl-1964.

"Din il-Qorti mhux qed tghid li titolu pretiz mir-rikorrent hu xi *"possediment"* li jimmerita protezzjoni; dan huwa l-boghod mill-hsieb tal-Qorti. Li qed tghid hu li d-dritt li jigi trattat *"fairly"* huwa dritt civili li ebda Qorti ma tista' ccahdu minnha. Id-dritt protett mhux it-titolu ta' nobbilita` in kwistjoni, izda d-dritt ta' *"review"* gudizzjarju tal-process li bih hu gie mcahhad milli jigi rikonoxxut, *ancorche`* mhux ufficcjalment, izda fost strati tas-socjeta` Maltija, bhala l-Baruni ta` Tabrija.

"Dan biss hu d-dritt civili li jista` jivvanta r-rikorrent. Ma jistax jippretendi li l-istat jidhol biex jiddeciedi hu min hu baruni, konti jew grad ta' nobbilita` iehor. L-istat Malti ha decizjoni politika li Malta tkun Repubblika, u li, kwindi, titoli ta' nobbilita` (li huma derivanti minn monarkija) ma jkunux rikonoxxuti ufficcjalment f'Malta. Ir-rikorrent ma jistax, allura, jippretendi xi haga li l-istat, bhala principju, ma jirrikonoxxix. Ir-rikorrenti ma jistax jippretendi bhala dritt civili, dak li l-ligi ma taghtihx. Kif jinghad minn van Dijk and van Hoof, *"Theory and Practice of the European Convention on Human Rights"* (*Third Edition*, pagna 394).

""Although for the determination of whether a right or obligation is at stake the domestic legal system concerned has to be taken as a starting point, the Strasbourg case-law has made it clear that, as part of the provision of the Convention, the words 'rights and obligations' have an

autonomous meaning. Thus, the Commission held in the Kaplan Case:

***'These concepts [rights and obligations] are in themselves autonomous to some degree. Thus it is not decisive that a given privilege or interest which exists in a domestic legal system is not classified or described as a 'right' by that system. However in deciding whether it is a 'right' for the purpose of Article 6(1), account must be taken of its 'substantive content and effects', the object and purpose of the Convention and the national legal systems of other Contracting States**.'"*

"If, according to this line of interpretation, a certain claim is considered to be a 'right', the Court's case-law requires for the applicability of Article 6 that this right 'can be said, at least on arguable grounds, to be recognized under domestic law'. The words 'on arguable grounds' leave the Commission and Court sufficient ground to make an assessment independently of the arguments advanced by the defendant State on the issue. And the fact that the claim concerned was addressed as an issue in national proceedings constitutes sufficient ground for the 'arguability' of the existence of a right. <u>On the other hand, if domestic law expressly excludes the claim concerned, the Court takes the position that 'to this extent' there can be no arguable right which would make Article 6 applicable"</u> (sottolinear ta` din il-Qorti).

"Ghalkemm r-rikors hu ftit vag dwar x'tip ta' *"stharrig gudizzjarju"* qed jippretendi li jkollu r-rikorrent, hu car, fil-fehma tal-Qorti, li r-rikorrenti m'ghandux dritt jippretendi aktar minn dak li ntqal qabel f'din id-decizjoni. Titolu ta' nobbilita` *ut sic* ma jistax jitqies bhala "possediment" ghall-fini tal-Konvenzjoni Ewropea. Wiehed ma jridx jinsa li l-Gvern, bl-Att dwar Gieh ir-Repubblika, la nehha dawk it-titoli u, aktar importanti, lanqas ma zvesta lill-pretiz nobbli mill-proprjeta` annessa ma` dak it-titolu (artikolu 28(2) tal-Kap. 251). Kwindi, kif jinghad fil-ktieb imsemmi ta` <u>van Dijk and van Hoof</u>, (ibid pagna 620), *"The basic point of departure appears to be the economic value of the right or*

interest: where State measures do no affect this economic value, no responsibility under Article 1 is engaged".

"Fil-fatt, il-Qorti Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem fil-kawza "Pilar de la Cierva Osorio de Moscoso et vs Spain", deciza fit-28 ta' Ottubru, 1999, kienet osservat b'mod car li *"a nobility title cannot, as such, be regarded as amounting to a 'possession' within the meaning of that provision"*, cioe`, l-ewwel artikolu tal-ewwel protocol tal-Konvenzjoni.

"Kwindi, peress li din il-Qorti tara li, fil-limiti ta` dak li ntqal qabel, ir-rikorrenti mill-bidunett kellu *"a right to a court"* ghall-istharrig gudizzjarju tad-decizjoni moghtija fil-konfront tieghu mill-Kumitat tal-Privileggi tan-Nobbilita` ta' Malta, ma tistax tilqa' t-talba tar-rikorrenti li hu qed jigi mcahhad mid-dritt ta' rikors ghall-Qrati. Sa fejn jista' jippretendi aktar minn hekk, ir-rikorrent mhux intitolat ghalihom.

"Ghal kull buon fini, fil-kuntest tal-eccezzjoni preliminari tal-intimat, rigward l-isem tar-rikorrenti, kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza "Vella et vs Galea et", deciza fit-23 ta` Ottubru, 1991, *"Jean jew John Mifsud u Jean Missud – huma l-istess persuna. Dan ifisser li l-istess persuna hija deskritta b'modi differenti, imma fuq l-identita` taghha ma hemm assolutament ebda dubju ragjonevoli. Issa daqstant iehor huwa car, ovvju u minghajr ombra ta' dubju li huma persuni li jakkwistaw drittijiet u ghandhom obbligazzjonijiet, u li l-ismijiet u l-kunjomijiet iservu biex il-persuni jigu identifikati u distinti minn persuna ohra"* (sottolinear ta` din il-Qorti)."

Appell u appell incidentali

5. Minn din is-sentenza appella Philip Bugeja Viani, b'rikors minnu pprezentat fid-19 ta' Lulju 2007. Huwa, bazikament, baqa' jinsisti li l-Artikolu 29(4) tal-Kap. 251 jilledi d-drittijiet tieghu kif protetti bl-Artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni, kif ukoll bl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll ta' l-istess Konvenzjoni. Jinsisti li din hi l-portata tas-sentenza tal-Prim Awla tat-30 ta' Jannar 2004 fl-ismijiet **Corinne Ramsay et v. John Bugeja et**, imsemmija fir-rikors

promotorju tieghu. Jilmenta wkoll li fis-sentenza appellata ma hemm ebda referenza ghas-sentenza tal-Qorti Ewropea **Golder v. United Kingdom**.

6. Appella incidentalment ukoll l-Avukat Generali. L-appell ta' l-Avukat Generali huwa fil-fatt appell mhux mid-*decide* tas-sentenza tal-10 ta' Lulju 2007, izda mill-motivazzjonijiet jew argumenti li wasslu lill-Prim Awla biex tiddeciedi kif iddecidiet – u din, kif rajna, iddecidiet billi cahdet it-talbiet tar-rikorrent Philip Bugeja Viani.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

7. Din il-Qorti tibda biex tghid, bla tlaqliq, li hija tikkondividi pjenament mhux biss il-konkluzjoni milhuqa mill-ewwel Qorti fis-sentenza appellata, izda anke r-ragunamenti u motivazzjonijiet li wasslu ghal dik il-konkluzjoni. Dak li effettivament qalet l-ewwel Qorti – u dan qed jerga' jinghad fi kliem differenti ghax jidher li kemm l-appellant Bugeja Viani u l-appellat Avukat Generali donnhom ma fehmuhx – hu li t-titolu ta' nobbilta` *ut sic* (u ghalhekk indipendentement minn xi dritt ta' proprjeta` derivanti minn dak it-titolu, u li baqa' impregudikat in vista ta' dak li jipprovdi l-Artikolu 28(2) tal-Kap. 251), galadarba ma hux rikonoxxut fis-sistema guridika taghna (Artikolu 28(1), Kap. 251), la jista' jkun "possediment" fis-sens ta' l-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll, u anqas jista' jaghti lok ghal kontestazzjoni dwar "a civil right or obligation". Ghall-kompletezza qed tigi hawn taht riprodotta ftit aktar *in extenso* id-decizjoni tal-Qorti Ewropea fil-kaz citat mill-ewwel Qorti fis-sentenza appellata, u cioe dak ta' **De la Cierva Osorio de Moscoso and others v. Spain**:

"The Court reiterates that under its case-law the Article relied upon does no more than enshrine the right of everyone to the peaceful enjoyment of "his" possessions. Consequently, it applies only to a person's existing possessions and does not guarantee the right to acquire possessions whether on intestacy or through voluntary dispositions (see, *mutatis mutandis*, the Marckx v. Belgium judgment of 13 June 1979, Series A no. 31,

p. 23, § 50; and the Van der Mussele v. Belgium judgment of 23 November 1983, Series A no. 70, p. 23, § 48).

“Furthermore, while a legitimate expectation of acquiring property may in certain instances be equated to a “possession” within the meaning of paragraph 1 of Article 1, such an expectation is always dependent on the commitment of a third party; that is the case, for example, with the granting of a commercial operating licence by the authorities (see the Pine Valley Developments Ltd and Others v. Ireland judgment of 29 November 1991, Series A no. 222, p. 23, § 51; and the Tre Traktörer AB v. Sweden judgment of 7 July 1989, Series A no. 159, p. 22, § 55).

“The Court considers that a nobiliary title cannot, as such, be regarded as amounting to a “possession” within the meaning of that provision. In general, the same applies to a mere hope of being able to exploit such a title commercially, for example, as a trademark. Since in the instant case the applicants are unable to assert the right to use the nobiliary titles concerned, *a fortiori*, they cannot claim any legitimate expectation concerning the commercial exploitation of those titles. In these circumstances and in accordance with Article 35 § 3 of the Convention, the Court considers that the applicants' complaints under Article 1 of Protocol No. 1 taken alone and under Article 14 of the Convention taken together with Article 1 of Protocol No. 1 must be dismissed as being incompatible *ratione materiae* with those provisions.”

8. In-non-rikonoxximent ta' tali titolu – u dejjem salv dak li jipprovdi l-Artikolu 28(2) imsemmi – igib ukoll bhala konsegwenza li l-Artikoli 6(1) u 13 tal-Konvenzjoni ma humiex applikabbli – ara, a propositu d-decizjonijiet tal-Qorti ta' Strasbourg fl-ismijiet **Wolff Metternich v. Netherlands** (18 ta' Mejju 1999) u **Bernadotte v. Sweden** (3 ta' Gunju 2004). F'din l-ahhar sentenza in partikolari jinghad hekk:

“The applicant complained that it was not possible for him under Swedish law to challenge the current King's refusal

to restore his title of prince. This entailed a violation of his right to a fair hearing before an independent and impartial tribunal under Article 6 of the Convention. In the alternative, he submitted, this state of affairs amounted to a violation of his right to an effective remedy as guaranteed by Article 13. In addition, the applicant alleged that the manner in which his case had been handled amounted to discrimination on grounds of “birth or other status”, in breach of Article 14 taken together with Articles 6, 8 and 13.

“The Government invited the Court to declare inadmissible the complaints under Articles 6 and 13, as being incompatible *ratione materiae*, as well as the complaint under Article 14.

“The Court, for its part, bearing in mind its findings above with respect to Article 8, considers that the dispute in question did not concern a “right” that could arguably be said to be recognised under domestic law or an arguable claim of violation of the Convention. Articles 6 and 13 too were therefore inapplicable and so was Article 14.”

9. L-ewwel Qorti, pero`, fissret illi meta jkun hemm rabta kontrattwali naxxenti minn statut ta’ kumitat, ghaqda jew korp iehor, ikun hemm lok ghal “judicial review” semplicement biex wiehed jara jekk il-procedura konkordata li biha kellhom jittiehdu xi decizjonijiet gietx segwita, kif ukoll biex tassigura li jkunu gew osservati r-regoli tal-gustizzja naturali. Dan, u dan biss, iddecidiet dik il-Qorti. U dak li ddecidiet hu korrett. Is-sentenza **Golder**, li hi verament, kif tajjeb josserva l-appellant, wahda importanti ghal dawk li huma l-parametri tal-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni, ma hix relevanti ghall-kaz in dizamina – altru sentenza li telabora l-principji generali, u altru l-applikazzjoni ta’ dawk il-principji ghall-kaz konkret. Anqas ma jista’ l-appellant jigbed xi argument favurih mis-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili tat-30 ta’ Jannar 2004 fl-ismijiet **Corinne Ramsay et v. John Bugeja et**. F’din il-kawza l-atturi talbu li l-Qorti tiddikjara null u bla effett kuntratt redatt fl-14 ta’ Jannar 1985 li permezz tieghu persuna kienet qed tippretendi li, fl-ezercizzju ta’

poter moghti lilha bi proklama tal-Gran Mastru de Vilhena, tinnomina fit-titolu ta' Baruni ta' Tabrija, persuna ohra. L-atturi kienu kkontestaw dan l-att proprju ghax skond huma l-proklama tal-Gran Mastru de Vilhena ma kienitx taghti dan il-poter. Il-Prim Awla semplicement iddecidiet li ma kellhiex gurisdizzjoni tiddeciedi dwar it-talba attrici minhabba d-dispost tal-Artikolu 29(4) tal-Kap. 251. Ma jirrizultax – ghall-anqas mill-atti li ghandha quddiemha din il-Qorti – li sar xi appell minn dik is-sentenza. Dak deciz fis-sentenza **Ramsay v. Bugeja** hu konfacjenti ma' dak deciz fis-sentenza appellata u cioe` li:

"Ma jistax jippretendi [ir-rikorrent] li l-istat jidhol biex jiddeciedi hu min hu baruni, konti jew grad ta' nobbilita` iehor. L-istat Malti ha decizjoni politika li Malta tkun Repubblika, u li, kwindi, titoli ta' nobbilita` (li huma derivanti minn monarkija) ma jkunux rikonoxxuti ufficcjalment f'Malta. Ir-rikorrent ma jistax, allura, jippretendi xi haga li l-istat, bhala principju, ma jirrikonoxxix."

10. Ghalhekk l-appell principali hu manifestament infondat.

11. Kwantu ghall-appell incidentali ta' l-Avukat Generali, dan hu wiehed semplicement fieragh, peress li, apparti li din il-Qorti tikkondividi l-motivazzjonijiet u l-argumenti kollha ta' l-ewwel Qorti, huwa difficli wiehed jifhem kif jista' jsir appell mill-"motivazzjoni" ta' sentenza flok mid-"decide".

<u>Decide</u>

12. Ghall-motivi premessi, tichad kemm l-appell principali, bl-ispejjez konnessi ma' dan l-appell principali jhallashom l-appellant Philip Bugeja Viani, kif ukoll tichad l-appell incidentali, bl-ispejjez ta' dan l-appell incidentali jhallashom l-Avukat Generali, u tikkonferma *in toto* s-sentenza appellata.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------